

**Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Digitalni razkorak med spoloma
(raziskovalno mnenje na zaprosilo Evropskega parlamenta)**

(2018/C 440/06)

Poročevalka: **Giulia BARBUCCI**

Raziskovalno mnenje na zaprosilo Evropskega parlamenta	dopis, 19. 4. 2018
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	19. 7. 2018
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	19. 9. 2018
Plenarno zasedanje št.	537
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	176/2/6

1. Sklepi in priporočila

1.1 Vzrokov za digitalni razkorak med spoloma je več, zato morajo ukrepi obravnavati različna področja, kot so izobraževalni sistem od otroštva do odrasle dobe, trg dela, usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, javne storitve in digitalno ločnico na splošno. Priporoča se **večdisciplinarni pristop**, ki združuje različne vidike inovacij (tehnološki, družbeni, kulturni itd.).

1.2 Digitalna ločnica med spoloma ni le tehnološko, ampak tudi gospodarsko, družbeno in kulturno vprašanje, ki ga je treba obravnavati s celostnimi politikami na več ravneh, da bi se z neenakostjo spolov spopadli pri njenih najglobljih družbenih in kulturnih koreninah.

1.3 Pomembno je, da se sprejmejo ukrepi za povečanje števila **žensk na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike**, saj se s tem lahko izboljšajo razmere v drugih panogah ter v gospodarstvu in družbi na splošno. Obenem je treba nujno priznati, da imajo v digitalni dobi v vseh sektorjih vedno večji pomen izobraževanje na področju IKT, kakor tudi medsektorska, podjetniška, digitalna ter **mehka znanja in spretnosti** (kot so empatija, ustvarjalnost in reševanje kompleksnih problemov). Ključni bodo interdisciplinarno izobraževanje in veščine, osredotočene na človeka, te vidike pa je treba upoštevati v izobraževalnih sistemih.

1.4 Bistveno je zagotoviti digitalno pismenost in izobraževanje za vse ter se posebej osredotočiti na dekleta, da bi digitalni razkorak med spoloma odpravili pri koreninah. Pri premagovanju stereotipov je zelo pomembno imeti več **vzornic** na digitalnem področju.

1.5 Z odpravljanjem ovir in stereotipov v izobraževanju in poklicnem življenju je treba spodbujati zaposlovanje žensk na tehničnih delovnih mestih in na visokih položajih, poleg tega pa zagotoviti digitalno vseživljenjsko učenje, da se prepreči izključenost žensk s trga dela.

1.6 Učiteljem in vodjem usposabljanja bi bilo treba dati ustrezna orodja, da bi lahko na vseh ravneh uporabljali IKT za poučevanje, spodbujanje demokracije in bolj vključujočih in posameznikom prilagojenih sistemov izobraževanja in usposabljanja.

1.7 Da bi se preprečila spirala feminizacije revščine, je treba zagotoviti poštene delovne pogoje in dostop do socialne zaščite⁽¹⁾. To še posebej velja za gospodarstvo priložnostnih del⁽²⁾. Pri tem imajo bistveno vlogo socialni dialog in kolektivna pogajanja.

1.8 Prisotnost žensk na delovnih mestih razvijalcev IKT bi lahko prispevala k odpravi spolne pristranskosti, ki je lahko prisotna že pri oblikovanju določene tehnologije.

1.9 Žensko podjetništvo je treba podpreti z odpravo ovir za dostop žensk do samozaposlitve in z izboljšanjem ukrepov socialne zaščite in dostopa do njih⁽³⁾.

1.10 Spremljati bi bilo treba „pametno delo“ in delo na daljavo ter tako preprečiti tveganja, da bi se zabrisale meje med oskrbo, delom in zasebnim življenjem.

1.11 Izvajati je treba Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov, da bi okrepili udeležbo **invalidk** na trgu dela⁽⁴⁾.

1.12 Digitalizacija javnega sektorja je velika priložnost za lajšanje udeležbe žensk na trgu dela in pomoč ženskam pri obveznostih oskrbe, pripomore pa tudi k odpravljanju birokratskih ovir in dostopu do javnih storitev.

1.13 Spopasti se je treba s **spolnimi stereotipi** in to vprašanje upoštevati v vseh politikah in na vseh področjih ter ga obravnavati pri njegovih najglobljih družbenih in kulturnih koreninah.

1.14 Ena glavnih ovir, s katerimi se spopadajo ženske, ki sodelujejo v spletnih dejavnostih in družbenih omrežjih, je **kibernetsko ustrahovanje**. Ratificirati in izvajati je treba **Istanbulsko konvencijo** o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima.

1.15 Vse politike na nacionalni, evropski in mednarodni ravni bi morale obravnavati diskriminacijo žensk na digitalnem področju, saj negativno vpliva tudi na gospodarstvo in družbo na splošno.

1.16 Pri oblikovanju javnih politik je treba upoštevati vidik spolov (vključevanje načela enakosti spolov). S tega vidika je koristno **orodje vključevanje vidika spola v proračun in na splošno**.

1.17 EESO spodbuja Evropsko komisijo naj okrepi **projektno skupino za ženske na digitalnem področju** in pobudo **Digital4Her**. Pomembno je oblikovati in razvijati evropske mreže žensk na digitalnem področju, da bi dekleta in ženske po vsej EU spodbudili k digitalnim študijem in poklicnim potem.

1.18 Evropska komisija bi morala državam EU priporočiti, naj določijo nacionalne cilje in kazalnike za spremljanje položaja (letni pregled kazalnikov). Izboljšave in poslabšanja je treba meriti tudi v okviru raziskav, ki jih izvaja Evropski inštitut za enakost spolov. V okviru procesa **evropskega semestra** bi bilo mogoče oblikovati **priporočila za posamezne države** na tem področju.

⁽¹⁾ SOC/581 – Mnenje EESO o dostopu do socialne zaščite (glej str. 135 tega Uradnega lista).

⁽²⁾ Socialna zaščita delavcev v gospodarstvu platform, Evropski parlament, 7. 12. 2017.

⁽³⁾ UL C 173, 31.5 2017, str. 45.

⁽⁴⁾ Mnenje EESO o položaju invalidk (UL C 367, 10.10.2018, str. 20).

1.19 Da bi odpravili digitalni razkorak med spoloma, so se socialni partnerji na ustreznih ravneh zavezali k povečanju enakosti spolov v izobraževanju in na trgu dela ter imajo pri tem ključno vlogo. Vloga na področju kolektivnih pogajanj je ključna zlasti pri vseživljenjskem učenju in na trgu dela, pri obravnavanju spolnih vlog, spodbujanju vloge žensk pri odločanju v različnih organih, spodbujanju usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter obravnavanju razlik v plačah med spoloma ⁽⁵⁾.

1.20 EESO Evropskemu parlamentu priporoča, naj podpre ta priporočila za naslednje parlamentarno obdobje, saj je ta tema temeljna za prihodnji razvoj Evrope.

2. Uvod

2.1 Razlike med spoloma

2.1.1 Jean-Claude Juncker je v svojem govoru o političnih prednostnih nalogah Evropske komisije v Evropskem parlamentu dejal, da v Evropski uniji ne bi smelo biti prostora za **diskriminacijo** ter da je področje pravosodja in temeljnih pravic ena od desetih političnih prednostnih nalog dela Komisije. **Enakost spolov** spada na to področje, čeprav ima Listina o temeljnih pravicah v zvezi z enakostjo spolov že zdaj pomembno vlogo, saj določa, da se mora „enakost žensk in moških [...] zagotoviti na vseh področjih, vključno z zaposlovanjem, delom in plačilom za delo“ ⁽⁶⁾. Mariya Gabriel, komisarka za digitalno gospodarstvo in družbo, je nedavno predstavila ukrepe, ki so del strategije za povečanje udeležbe žensk v digitalnem sektorju. Treba je torej zagotoviti nadaljnje ukrepe po izjavi **Digital4Her**, ki so jo podpisala podjetja na področju IT, ki se zavzemajo za vključujočo in spolno uravnoteženo delovno kulturo in okolje.

2.1.2 Diskriminacija žensk je na splošno še vedno prisotna na trgu dela in v družbi. **Indeks enakosti spolov**, s katerim se merijo razlike na področjih dela, časa, denarja, znanja, moči, nasilja in zdravja, kaže, da je napredek na teh področjih počasen, saj se je z 62 točk leta 2005 povečal na 65 točk leta 2012 in 66,2 točke leta 2017 ⁽⁷⁾. Vzrokov za to diskriminacijo je več. Da bi odpravili neravnovesja, ki izhajajo iz te diskriminacije, je prvo poglavje **Evropskega stebra socialnih pravic** posvečeno enakim možnostim in dostopu do trga dela, s čimer se priznava dejstvo, da sta enakost spolov in enake možnosti področji, na katerih je diskriminacija najbolj pogosta.

2.1.3 **Digitalni razkorak med spoloma** je oblika neenakopravnosti, ki izhaja iz diskriminacije žensk in je običajno prevelika ovira za udeležbo žensk na evropski in svetovni ravni. Upočasnjuje prihodnjo rast evropskega gospodarstva, za katerega je značilna digitalizacija. Trenutno 68 % moških in 62 % žensk redno uporablja osebni računalnik in internet, 33 % moških in 18 % žensk na svoje naprave namešča programsko opremo, 47 % moških in 35 % žensk uporablja storitve spletnega bančništva ⁽⁸⁾. Poleg tega so ženske, ki sicer predstavljajo več kot polovico vseh diplomantov, še naprej premalo zastopane v študijskih programih naravoslovja in IKT (informacijskih in komunikacijskih tehnologij), saj predstavljajo približno tretjino vseh zaposlenih v tem sektorju, pri čemer se deleži razlikujejo glede na posamezna delovna mesta (8 % na področju programske opreme, 54 % na delovnih mestih operaterjev IT na nižjih položajih). Namen tega mnenja je podati priporočila in predloge **za odpravo neravnovesij, povezanih z izobraževalnim sistemom in trgom dela**.

2.1.4 Ženske težje uporabljajo splet tudi zaradi **kibernetskega ustrahovanja: nadlegovanje preko spleta** je veliko bolj usmerjeno v dekleta (po podatkih Evropskega inštituta za enakost spolov je tarča nadlegovanja preko spleta 51 % žensk in 42 % moških) ⁽⁹⁾. Ratificirati in izvajati je treba **Istanbulsko konvencijo** o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima.

⁽⁵⁾ A Toolkit for Gender Equality in Practice (Orodja za enakost spolov v praksi), pripravili Evropski socialni partnerji ETUC, BusinessEurope, CEEP in UEAPME.

⁽⁶⁾ Poglavje III, člen 23.

⁽⁷⁾ EIGE, Gender Equality Index 2017 Report (Poročilo o indeksu enakosti spolov za leto 2017).

⁽⁸⁾ Glej resolucijo EP z dne 17. aprila 2018.

⁽⁹⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE), *Youth, digitalisation and gender equality: opportunities and risks of digital technologies for girls and boys* (Mladina, digitalizacija in enakost spolov: tveganja digitalnih tehnologij za dekleta in fante), 2018 (v pripravi).

2.2 Digitalizacija in digitalna ločnica

2.2.1 Digitalizacija ni le tehnološki proces, ampak gospodarski, socialni, družbeni in kulturni proces.

2.2.2 Glede na študijo Evropske komisije ⁽¹⁰⁾ bi se BDP EU z digitalizacijo lahko povečal za 415 milijard EUR na leto, z več ženskami na digitalnih delovnih mestih pa bi se lahko povečal za 16 milijard EUR na leto. Hkrati se podjetja soočajo s težavami pri iskanju strokovnjakov za IKT, kar pomeni, da so možnosti za več delovnih mest in boljše izobraževanje na digitalnem področju.

2.2.3 Digitalna ločnica poleg omejenega dostopa do internetne povezave vključuje tudi pomanjkanje osnovnih veščin, potrebnih za uporabo orodij IKT. Eden od vidikov digitalne ločnice je **digitalna ločnica med spoloma**. Po podatkih, razčlenjenih po spolu, za 91 gospodarstev, ki jih je zbrala Mednarodna telekomunikacijska zveza, je leta 2017 skupni tržni prodor interneta znašal 44,9 % za ženske v primerjavi s 50,9 % za moške. Po podatkih Eurostata je leta 2017 imelo vsakodnevni dostop do interneta 71 % žensk in 74 % moških, spletno bančništvo pa je uporabljalo 49 % žensk in 54 % moških ⁽¹¹⁾. Pomembno je, da se vprašanje obravnava tako z vidika trga dela (digitalizacija bo zajela vse delavce) kot z vidika uporabnikov (vsi so uporabniki tehnologije).

2.2.4 Pogosto se digitalna ločnica prepleta z drugimi vrstami diskriminacije, npr. pripadnost etnični manjšini, življenje na podeželju, priseljenost, invalidnost, revščina itd. Tehnologija lahko prispeva k odpravi teh ovir in ustvarjanju bolj vključujočega sveta za vse, vendar lahko ovire tudi okrepi, če tega procesa ne usmerjajo socialni akterji.

2.2.5 Digitalna ločnica med spoloma je gospodarsko, socialno, družbeno in kulturno vprašanje, ki bi ga bilo treba obravnavati v okviru celostnih politik na več ravneh, saj vodi v vse večjo neenakost med spoloma. Poleg tega je treba neenakost med spoloma upoštevati v vseh politikah in na vseh področjih ter ga obravnavati pri njegovih najglobljih družbenih in kulturnih koreninah.

2.2.6 Kvalitativni vpliv digitalizacije na potrebe v zvezi z veščinami je zanimiv tudi z vidika spola, saj so ženske bolj zastopane na nekaterih delovnih mestih in premalo zastopane na drugih, vključno s področjem naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike. Potrebni so ukrepi za povečanje števila žensk na področju znanosti, tehnologije, inženirstva in matematike.

2.2.7 Bistveno je priznati tudi, da so v digitalni dobi v vseh sektorjih vse pomembnejše mehke veščine. Glavna značilnost umetne inteligence (AI) in interneta stvari (IoT) je, da so stroji vse občutljivejši in pametnejši, človeška delovna sila pa zato postaja nenadomestljiva le, če konkurenčnost temelji na dejanskih človeških veščinah, kot je zmožnost prilagajanja spremembam in sodelovanju. Empatija, ustvarjalnost in reševanje kompleksnih problemov se v današnji družbi pogosteje učijo in razvijajo pri deklicah kot pri dečkih ⁽¹²⁾. Da bi se zoperstavili tveganjem, pa tudi izkoristili priložnosti za digitalizacijo žensk, se priporoča večdisciplinarni pristop, ki združuje različne vidike inovacij (tehnološki, družbeni, kulturni itd.).

2.2.8 Posebno pozornost je treba nameniti invalidom, zlasti ženskam, katerih položaj „ni samo slabši od položaja neinvalidk“ ⁽¹³⁾. Zato je pomembno „[i]nvalidnim ženskam in dekletom [...] zagotoviti enak dostop do različnih elementov infrastrukture IKT in informacijske družbe“ ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁰⁾ Vessela Karloukowska, GD za komunikacijska omrežja, vsebine in tehnologijo, projektna skupina za ženske na digitalnem področju, Evropska komisija.

⁽¹¹⁾ Podatki Eurostata.

⁽¹²⁾ Martha Ochoa (UNi Global Union), The path to genderless digitalisation (Pot k digitalizaciji, ki ne temelji na spolu).

⁽¹³⁾ Mnenje EESO o položaju invalidk (UL C 367, 10.10.2018, str. 20), točka 2.1.

⁽¹⁴⁾ Prav tam, točka 5.3.6.

3. Digitalni razkorak med spoloma v izobraževalnem sistemu

3.1 **Izobraževalni sistem** je glavno področje, ki ga je treba obravnavati. V primerjavi z letom 2011 se je zmanjšal delež žensk v visokošolskem izobraževanju na področju IKT⁽¹⁵⁾. Izboljšanje digitalne pismenosti in veščin žensk na vseh ravneh je bistveno, da se jim omogoči aktivna udeležba pri razvoju družbe in da bodo lahko izkoristile priložnosti, ki izhajajo iz digitalizacije, s čimer se bo preprečilo njihovo zaostajanje. Invalidke bi morale imeti pravico do vključujočega in visokokakovostnega izobraževanja. Spopasti se je treba s kulturnimi in jezikovnimi stereotipi, ki dekletom določajo različne vzornice, zlasti v medijih. Poleg tega se **orodja IKT lahko uporabijo pri poučevanju in dejavnostih v razredu**.

3.2 V **primarnem izobraževanju** je bistveno zagotoviti digitalno pismenost in izobraževanje za vse za zagotovitev sposobnosti prilagajanja prihodnjih moških in žensk hitro razvijajočim se tehnologijam. Po podatkih Programa mednarodne primerjave dosežkov učencev (PISA), ki meri napredek petnajstletnikov v državah OECD na področju izobraževanja, si skoraj štirikrat več fantov kot deklet želi poklicno pot na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike⁽¹⁶⁾. Po podatkih študije EIGE si v EU želi delati kot strokovnjak za IKT od 3 % do 15 % najstnikov, le v štirih državah EU pa si to želi od 1 % do 3 % najstnic. Čeprav so digitalne veščine fantov in deklet v EU enake, fantje še vedno bolj zaupajo vanje, kar je še ena težava napačnega dojetja in spolnih stereotipov⁽¹⁷⁾. „EESO države članice opozarja na potrebo po vlaganju v nediskriminatorne in vključujoče izobraževalne sisteme⁽¹⁸⁾.“

3.3 Pomembno je vodje usposabljanja naučiti, naj uporabljajo **IKT kot orodje za poučevanje**. Izredno pomembno se je osredotočiti na dekleta, da bi digitalni razkorak med spoloma zatrli že v kali in spodbujali bolj vključujoče in posameznikom prilagajene sisteme izobraževanja in usposabljanja. Digitalna orodja so lahko koristna tudi za zmanjšanje birokratskega bremena učiteljev in inštruktorjev⁽¹⁹⁾.

3.4 V **sekundarnem in terciarnem interdisciplinarnem izobraževanju** je v učnih programih na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike še vedno manj deklet kot fantov in manj kot petina diplomantov na področju IKT je žensk⁽²⁰⁾. **Interdisciplinarno izobraževanje in mehke veščine, osredotočene na človeka, bodo prav tako bistvenega pomena.**

3.5 Okrepiti je treba **dualno izobraževanje ter poklicno izobraževanje in usposabljanje** ter upoštevati dostop deklet do tehničnega pouka in učenja na delovnem mestu⁽²¹⁾.

4. Digitalni razkorak med spoloma na trgu dela

4.1 Pomembno je spodbujati udeležbo žensk na tehničnih in vodilnih delovnih mestih ter s tem zrušiti ovire in stereotipe v izobraževanju in poklicnem življenju. Večja prisotnost žensk na področju IKT bi lahko koristila temu sektorju ter celotnemu gospodarstvu in družbi.

⁽¹⁵⁾ Ženske v digitalni dobi, Evropska komisija, 2018.

⁽¹⁶⁾ Dr. Konstantina Davaki, avtorica študije z naslovom The underlying causes of the digital gender gap and possible solutions for enhanced digital inclusion of women and girls (Temeljni vzroki za digitalni razkorak med spoloma in možne rešitve za večjo digitalno vključenost žensk in deklet).

⁽¹⁷⁾ Lina Salanauskaitė, Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE).

⁽¹⁸⁾ Mnenje EESO z naslovom Akcijski načrt EU za obdobje 2017–2019 – Spoprijemanje z razlikami v plačah med spoloma, točka 4.4 (UL C 262, 25.7.2018, str. 101).

⁽¹⁹⁾ Ekaterina Efimenko, Evropski sindikalni odbor za izobraževanje (ETUCE).

⁽²⁰⁾ Vessela Karloukowska, GD za komunikacijska omrežja, vsebine in tehnologijo, projektna skupina za ženske na digitalnem področju, Evropska komisija.

⁽²¹⁾ UL C 13, 15.1.2016, str. 161, UL C 434, 15.12.2017, str. 36.

4.2 Za odpravo digitalnega razkoraka med spoloma na trgu dela je najpomembnejša vloga socialnih partnerjev na ravni podjetja ter nacionalni in evropski ravni. V okviru socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj se lahko predlagajo sprejemljive rešitve v skladu s potrebami delodajalcev in delavcev⁽²²⁾. Povečanje števila žensk na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter na vodilnih položajih prav tako lahko pripomore k zmanjšanju **razlik v plačilu med spoloma**.

4.3 Vseživljenjsko učenje je bistvenega pomena za preprečevanje izključenosti iz trga dela, posebej za ženske. Pri tem imajo odločilno vlogo socialni partnerji.

4.4 Tudi če bi stroji tehnično lahko nadomestili nizko kvalificirana delovna mesta (tako ročno kot intelektualno, in sicer zaradi interneta stvari, senzorjev in tehnologij umetne inteligence), bi bilo za podjetja enostavneje najeti ljudi po nizki ceni, če bi šlo za prekarne zaposlitve brez zagotovljenih pravic, kot izpeljati naložbo v nove stroje. To se že dogaja v tako imenovanem gospodarstvu priložnostnih del, v katerem ni zagotovljene socialne zaščite kot pri standardnih oblikah dela⁽²³⁾: ker gre za neformalno vrsto dela, ženske tvegajo odmik od tradicionalne zaposlitve s pravicami iz socialnega varstva k priložnostnemu delu, ki je enostavneje dostopno in včasih lažje sprejemljivo z vidika delovnega časa. Da bi se preprečila spirala feminizacije revščine⁽²⁴⁾, je treba zagotoviti poštene delovne pogoje, pri čemer bi morale vse zainteresirane strani spodbujati razvoj modela, ki temelji na moralnosti. Pri tem imajo temeljno vlogo socialni partnerji in kolektivna pogajanja⁽²⁵⁾.

4.5 Tehnologija ni nevtralna: čeprav bi programska oprema ali algoritem morala zmanjšati subjektivnost, ki je značilna za človeško delovanje ali odločanje, bosta, če se vanju vnese kulturna pristranskost (ali spolna pristranskost), vedno strukturno proizvajala to vrsto diskriminacije (ne le občasno). Zato morajo biti ljudje, ki načrtujejo te sisteme, čim bolj raznoliki. Trenutno je le 17 % od 8 milijonov ljudi, ki delajo na področju IKT, žensk⁽²⁶⁾. Poleg tega se v EU le 20 % žensk, starih 30 let ali več, z diplomo, povezano z IKT, odloči ostati v sektorju tehnologije⁽²⁷⁾. **Večji delež žensk na teh delovnih mestih** in s tem raznolikost bi lahko prispevala k odpravi pristranskosti, ki se lahko vnese v zasnovano neke tehnologije.

4.6 Odprava „steklenega stropa“ za bolj digitalen gospodarski sistem: Samo 32 % vodilnih položajev v gospodarstvu zasedajo ženske⁽²⁸⁾, čeprav je dokazano, da imajo podjetja z ženskami na položajih odločanja boljše načine upravljanja, ki so običajno bolj horizontalni in spodbujajo raznolikost ter ustvarjalno in inovativno razmišljanje. Če torej podjetje razvija politike spola, da bi spodbujalo ženske na najvišjih ravneh organizacije, bo imelo podjetje koristi v smislu inovacijske zmogljivosti. Če bi se tak način uporabljal širše, bi imel koristi celoten gospodarski sistem.

4.7 Evropski proizvodni sistem večinoma sestavljajo MSP, ki se pri vlaganju v nove tehnologije soočajo z več težavami. Hkrati digitalne tehnologije spodbujajo mikropodjetništvo, saj lahko mikro MSP z nekaj digitalnimi orodji (kot je e-trgovanje) dosežejo svetovne trge, ta digitalna orodja pa na splošno omogočajo tudi odpravo ovir za dostop do samozaposlovanja. Po podatkih 2. študije *European Start-up Monitor* (Spremljanje evropskih zagonskih podjetij)⁽²⁹⁾ je le 14,8 % ustanoviteljev zagonskih podjetij žensk. Ta težava je povezana s šibkejšimi poslovnimi omrežji, stereotipi in neustrezno finančno podporo. Z digitalizacijo se lahko ustvari pravo okolje za podjetnice. Zagotoviti je treba izobraževanje in podporne storitve, da se ženskam omogoči ustanavljanje lastnih podjetij z razpoložljivimi digitalnimi tehnologijami.

⁽²²⁾ Mnenje EESO o konceptih EU za upravljanje prehoda v digitaliziranem svetu dela (UL C 367, 10.10.2018, str.15).

⁽²³⁾ Mnenje EESO Za evropsko okvirno direktivo o minimalnem dohodku (sprejeto naj bi bilo na decembrskem plenarnem zasedanju) in Dostop do socialne zaščite (glej str. 135 tega Uradnega lista).

⁽²⁴⁾ Mary Collins, European Women's Lobby (EWL) (UL C 129, 11.4.2018, str. 7).

⁽²⁵⁾ Glej npr. sporazume evropskih socialnih partnerjev, pa tudi predlog direktive o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ter evropski steber socialnih pravic.

⁽²⁶⁾ Vessela Karloukowska, GD za komunikacijska omrežja, vsebine in tehnologijo, projektna skupina za ženske na digitalnem področju, Evropska komisija.

⁽²⁷⁾ Mary Collins, Evropska ženska interesna skupina (EWL).

⁽²⁸⁾ Vessela Karloukowska, GD za komunikacijska omrežja, vsebine in tehnologijo, projektna skupina za ženske na digitalnem področju, Evropska komisija.

⁽²⁹⁾ Women in the digital age (Ženske v digitalni dobi), študija za EP.

5. Digitalizacija ter usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja

5.1 Po podatkih iz študije Evropskega inštituta za enakost spolov je delovni čas na delovnih mestih na področju IKT daljši kot v drugih sektorjih⁽³⁰⁾. Prvo vprašanje, ki ga je treba obravnavati, je torej razdelitev obveznosti oskrbe med moške in ženske: pomembno je ukrepati, da se doseže bolj enakopravna delitev oskrbe med spoloma, tudi s sprejetjem predloga direktive o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev⁽³¹⁾.

5.2 „Pametno delo“ in delo na daljavo se pogosto razumeta kot orodje za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, pri katerem je treba upoštevati tako tveganja kot priložnosti. Pametno delo lahko delavcem pomaga organizirati zasebno življenje (zlasti z odpravo izgubljenega časa, porabljenega za pot na delo in z njega), vendar lahko ob slabem urejanju pripelje tudi do tega, da se zabrišejo meje med časom za oskrbo in delo ter prostim časom. Pametno delo je treba urediti s posebnimi kolektivnimi pogodbami podjetij in ga prilagoditi kulturnemu ozadju, proizvodnim sredstvom in organizaciji delovne sile. Dolgoročno lahko pametno delo spremeni tudi način življenja ljudi v mestih (in na podeželju) ter družbene prostore.

5.3 Digitalna orodja so lahko tudi priložnost za osebe, ki so izključene s trga dela. Prav tako lahko olajšajo udeležbo žensk na trgu dela. Invalidke so s trga dela še veliko bolj izključene⁽³²⁾. Zato je zelo pomembno, da se izvaja Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov⁽³³⁾.

6. Digitalizacija javnega sektorja

6.1 Zaradi daljšanja pričakovane življenjske dobe in nizke rodnosti se evropsko prebivalstvo stara in za ženske v srednjih letih se povečuje breme oskrbe. Poleg tega, da je bistveno doseči enakopravno porazdelitev oskrbe med spoloma, je pomembno tudi priznati, da sta digitalizacija – in zlasti robotika – v javnem sektorju pomembna priložnost za olajšanje sodelovanja žensk na trgu dela in za pomoč ženskam pri morebitnih obveznostih oskrbe.

6.2 Z robotiko se lahko avtomatizirajo in, kar je še pomembnejše, olajšajo nekatera najtežja opravila v zvezi z nego (kot je premikanje invalidov), pomaga pri rehabilitaciji poškodovanih oseb, preprečevanju bolezni itd. Te tehnologije lahko izboljšajo kakovost življenja celotne družbe in zlasti žensk ter njihovo udeležbo na trgu dela na dva načina: lajšajo delo v sektorju storitev oskrbe ljudi, v katerem so ženske močno zastopane, koristijo pa lahko tudi ženskam, ki izvajajo neplačano oskrbo, pod pogojem, da so na voljo in zagotovljene vsem, ki jih potrebujejo.

6.3 Digitalne tehnologije imajo lahko vpliv na vse upravne postopke, povezane z javnimi storitvami. Nekatere države to tehnologijo že uporabljajo širše, pri čemer ustvarjajo edinstveno digitalno identiteto za vse postopke, povezane z javnim sektorjem (davki, zdravstveno varstvo, izobraževanje itd.). S širjenjem tega trenda bi se izboljšala kakovost življenja, vendar se je pomembno zavedati tudi tveganj (in jih preprečiti), če podatke nadzira en sam akter (tudi če je to javni organ), kakor tudi tveganj glede zasebnosti, kibernetске varnosti, preglednosti in etike⁽³⁴⁾.

6.4 Javne uprave bi morale vključevati vidik spola v proračun za vse storitve in dejavnosti, da bi spodbujale enakopravnost in upoštevale učinek politik na ženske. Vse odločitve glede naložb bi bilo treba sprejemati z optiko enakopravnosti spolov na treh področjih: na delovnem mestu, pri dostopu žensk do kapitala ter pri proizvodih in storitvah za ženske.

⁽³⁰⁾ Lina Salanauskaitė, Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE).

⁽³¹⁾ COM(2017) 253 final.

⁽³²⁾ Mnenje EESO o položaju invalidk (UL C 367, 10.10.2018, str. 20), točka 5.4.1.

⁽³³⁾ Mnenje EESO o položaju invalidk (UL C 367, 10.10.2018, str. 20), točka 1.2, Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov.

⁽³⁴⁾ Digitalne javne storitve (e-uprava in e-zdravje).

6.5 Medtem ko je digitalizacija javnega sektorja v nekaterih državah že izpopolnjena, je v drugih ta proces šele na začetku, kar bi lahko bila priložnost za usposabljanje in zaposlovanje več žensk v javnem sektorju z vidika zastopanosti spolov.

6.6 Za razvoj digitalizacije je potrebna infrastruktura, kot so širokopasovna povezave, 5G itd., ki bi bila na razpolago brez geografske diskriminacije.

V Bruslju, 19. septembra 2018

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER
